

FORUM

NAUCZYCIELSKIE

PIOTRKOWSKI KWARTALNIK OŚWIATOWY

Po co nauczycielowi
początkującemu mentor?... *str. 5*

Doradztwo zawodowe
– nowy rozdział.... *str. 6*

Przygoda z szachami
w Szydłowie. *str. 19*

NUMER

107

ISSN 2719-6135

Szanowni Państwo,

życzymy ciepłych, pełnych radości
Świąt Wielkiej Nocy.

Niech moc Zmartwychwstałego Chrystusa
napełni Państwa serca nadzieją, wiarą i pokojem.

Niechaj stanie się źródłem siły, mocy
i wiary na każdy dzień.

Cudownych spotkań z najbliższą Rodziną
i Przyjaciółmi oraz wielu inspirujących chwil
z budzącą się do życia przyrodą.

Uśmiechu na twarzach i odpoczynku!

Smacznego jajka i obfitego Dyngusa -
Wesołego Alleluja!

Dyrekcja i Pracownicy
Centrum Rozwoju Edukacji WŁ
w Piotrkowie Trybunalskim
Wielkanoc 2024

Co w numerze?

Nagle i niespodziewanie skończyła się zima i przed nami oczekiwana wiosna, pełna zieleni i kwitnących drzew za oknem. A już na jej początku Święta Wielkanocne. Najpierw tradycyjne porządki, a potem chwile lenistwa, objadania się smakołykami i czas spacerów.

W bieżącym numerze naszego czasopisma zachęcamy do sięgnięcia po literaturę, która w atrakcyjny sposób odnosi się do polskich tradycji, jakże ciekawych i opartych na wieloletnich przekazach.

Numer otwiera artykuł Iwony Gawron na ważny temat, który dotyczy nie tylko pracy wchodzących do zawodu nauczycieli, ale również tych, którzy są dla tych nowych mentorami, przewodnikami i autorytetami.

W ramach wsparcia z Krajowego Planu Odbudowy realizowane są kolejne przedsięwzięcia dotyczące szkolnictwa zawodowego i budowania kariery zawodowej. Tekst Daniela Pietrzaka to relacja z dwóch szkoleń, które cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród kadry kierowniczej i doradców zawodowych.

Krótką informacją o zrealizowanym we współpracy z policją seminarium w ramach projektu „Dyrektor” może zachęcić Państwa do udziału w kolejnych szkoleniach.

Tematyka historyczna w naszym czasopiśmie jest już stałym elementem. Tym razem Sebastian Wojtaś przedstawia Czytelnikom kolejną sylwetkę ważnego Polaka, ale opisuje też w drugim artykule przebieg konkursu poświęconego Żołnierzom Wyklętym.

Otrzymaliśmy ciekawe teksty od nauczycieli na temat inicjatyw podejmowanych w szkołach: artykuł o pszczołach Agnieszki Pawłowskiej i obchodach Dnia Nauki Polskiej Magdaleny Niedbałec.

O projekcie „Łódzkie gra w szachy” pisaliśmy już w poprzednich numerach. Tym razem przedstawiamy jedną ze szkół, w której dzięki zaangażowaniu dyrektora i nauczycieli szachy stały się wizytówką placówki.

A jeśli zechcecie Państwo podzielić się swoimi refleksjami, albo opiszecie, co ciekawego dzieje się w Waszym przedszkolu, szkole – to być może w kolejnych numerach FN zobaczycie również swój tekst. Zapraszamy.

Witold Stawski
Redaktor naczelny FN

Spis Treści

Po co nauczycielowi początkującemu mentor? - <i>Iwona Gawron</i>	str. 5
Doradztwo zawodowe – nowy rozdział - <i>Daniel Pietrzak</i>	str. 6
Wojewódzki Konkurs Historyczny „Żołnierze Wyklęci – niezłomni obrońcy Rzeczypospolitej” - <i>Sebastian Wojtaś</i>	str. 9
Narkotyki - walizka edukacyjna - <i>Remigiusz Pacyna</i>	str. 11
„Pszczoły, nasi mali przyjaciele” – innowacja o charakterze programowym - <i>Agnieszka Pawłowska</i>	str. 11
Biblioteka Pedagogiczna Centrum Rozwoju Edukacji WŁ w Piotrkowie Tryb. poleca... Święta po polsku... - <i>Sylwia Kubicka</i>	str. 15
Jak zaplanować Dzień Nauki Polskiej w szkole? - <i>Magdalena Niedbalec</i>	str. 17
Zygmunt Łotocki – „złoty łucznik Niepodległej” - <i>Sebastian Wojtaś</i>	str. 18
Przygoda z szachami w Szydłowie - <i>Marzena Kukuła</i>	str. 19

Wydawca: Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim
ul. Wojska Polskiego 2, 97-300 Piotrków Trybunalski

Skład redakcji: Iwona Buchalska, Iwona Gawron, Aldona Kacpura, Dagmara Roszkowska – sekretarz redakcji, Sylwia Kubicka, Sylwia Madalińska, Anna Maliszewska, Dagmara Roszkowska, Witold Stawski – red. naczelny.

Kontakt z redakcją: forumnauczycielskie@crepiotrkow.edu.pl
Redakcja zastrzega sobie prawo do skrótów przesłanych tekstów.

Po co nauczycielowi początkującemu mentor?

We wrześniu 2022 roku rozpoczęły się zmiany w procesie rozwoju i ścieżki zawodowej nauczycieli. Awans zawodowy nauczyciela rozpoczynającego karierę w przepisach obowiązujących od 1 września 2022 r. przybrał formę dopuszczenia do pracy. Pierwsi nauczyciele początkujący już „za chwilę” będą poddawani procesowi oceny pracy, co jest warunkiem koniecznym do kontynuowania zatrudnienia w danej szkole. Zgodnie z treścią art. 10 ust. 2 Karty Nauczyciela (obowiązującego od 1 września 2022 r.) z nauczycielem początkującym nawiązuje się stosunek pracy na podstawie umowy o pracę na czas określony na dwa lata szkolne. Negatywna ocena pracy nauczyciela początkującego w drugim roku przygotowania do zawodu jest wystarczającym powodem do rozwiązania z nim stosunku pracy.

Szukając odpowiedzi na pytanie, jak ustawodawca uzasadnił potrzebę zmiany w procesie osiągania kolejnych stopni awansu zawodowego nauczycieli, należy zwrócić uwagę na to, że dotychczasowe zasady stały się stopniowo coraz bardziej anachroniczne.

Jeden z najważniejszych argumentów tłumaczących „nowe” w procesie awansu zawodowego nauczycieli - to skrócenie czasu dochodzenia do stopnia nauczyciela mianowanego. Kolejnym istotnym powodem wprowadzanych zmian było założenie, że likwidacja stopnia nauczyciela kontraktowego i wydłużenie okresu pracy bez awansu ma zapewnić nauczycielowi rozpoczynającemu pracę właściwy czas do nabycia niezbędnych kompetencji. W uzasadnieniu zmian znajdziemy również zapis, w którym stwierdza się, że celem wprowadzenia nowych regulacji jest poszerzenie możliwości rozwoju umiejętności praktycznych.

I tu pojawia się w przepisach nowa funkcja dla nauczycieli mianowanych i dyplomowanych. Mimo że jeszcze przez kilka lat nie zniknie z rzeczywistości szkolnej opiekun stażu, to do podobnej roli dyrektorzy jednostek oświatowych powołują dziś innych opiekunów. W drodze do nobilitacji na stopień nauczyciela mianowanego nauczycielowi początkującemu, zgodnie z zapisem art. 9ca ust. 11 Karty Nauczyciela, powinien towarzyszyć mentor.

Moim zdaniem nauczyciel to jeden z najważniejszych i najbardziej wymagających zawodów. Osoby, które dopiero rozpoczynają karierę pedagoga, często stają przed wieloma wyzwaniami i trudnościami, a pracują z niezwykle wrażliwą i wyjątkowo delikatną „materią”, jaką jest młody człowiek.

W świetle tych wyjątkowych uwarunkowań można zadać sobie pytanie, czy nauczyciel początkujący powinien mieć opiekuna-mentora - doświadczonego nauczyciela, który pomoże mu w rozwoju zawodowym i radzeniu sobie z trudnościami.

Nie mam wątpliwości, że rozpoczynający pracę nauczyciel zdecydowanie potrzebuje wsparcia bardziej doświadczonego i kompetentnego pedagoga. Spróbuję to uzasadnić.

Wspomaganie nauczycieli początkujących może odbywać się na wiele sposobów. W liczne propozycje form wsparcia wpisuje się mecenat oferowany przez przydzielanego decyzją dyrektora szkoły mentora.

A ktoż to jest ten mentor?

Literatura przedmiotu podsuwa nam wiele określeń i synonimów słowa „mentor”. Zgodnie z definicją Słownika Języka Polskiego PWN mentor to „1. **doświadczony, mądry doradca, nauczyciel i wychowawca**, 2. ktoś, kto stale poucza innych”, ale również „3. roślina o utrwalonych cechach, na której zaszczepia się młody pęd, aby nabrał tych cech”.

To na dyrektorze szkoły spoczywa obowiązek wyboru i przydzielenia nauczycielowi początkującemu mentora spośród nauczycieli mianowanych lub dyplomowanych.

Mentor zgodnie z przepisami realizuje bieżące wsparcie w procesie wdrażania do pracy w zawodzie, w tym zapoznaje nauczyciela z dokumentacją przebiegu nauczania, działalnością wychowawczą i opiekuńczą oraz z innymi dokumentami obowiązującymi w szkole. Dzieli się wiedzą i doświadczeniem w zakresie niezbędnym do efektywnej realizacji obowiązków nauczyciela, udziela pomocy w doborze właściwych form doskonalenia zawodowego. Ma obowiązek umożliwić nauczycielowi początkującemu obserwowanie prowadzonych przez siebie lekcji oraz omawiać z nim te zajęcia. Nauczyciel początkujący również jest zobowiązany zapraszać mentora na swoje lekcje celem ich obserwacji i omawiania.

W ramach obowiązkowych zadań mentor przedstawia dyrektorowi opinię na temat pracy nauczyciela początkującego w procedurze oceny pracy dokonywanej w toku przygotowania do zawodu. Mentor jest inspiratorem i motywatorem do podejmowania wyzwań zawodowych. Powinien poszerzać swoją wiedzę i doskonalić umiejętności w zakresie niezbędnym do pełnienia funkcji. Osoba pełniąca rolę mentora powinna uczestniczyć w procesie dokonywania oceny oraz obserwacji obowiązkowych zajęć pokazowych nauczyciela ubiegającego się o awans zawodowy.

By móc realizować tak wieloaspektowe wsparcie nauczyciela początkującego, nauczyciel w roli mentora powinien umieć na wiele sposobów udzielać pomocy w pozyskiwaniu wiedzy, w myśleniu i działaniu, ale przede wszystkim inspirować i ukazywać drogi do autorozwoju.

Jakie cechy predestynują nauczyciela do pełnienia funkcji mentora?

Po pierwsze, mentor powinien być autorytetem, umieć dzielić się wiedzą i doświadczeniem.

Nauczyciel pełniący tak ważną rolę musi mieć odpowiednią motywację do działania bez cech dyrektywności, a winien być skupiony na potrzebach i możliwościach swojego podopiecznego. A o to, moim zdaniem, powinien zadbać dyrektor szkoły.

Nie bez znaczenia jest tutaj wysoka sprawność komunikacyjna, otwartość na współpracę z innymi czy właśnie ponadprzeciętna zdolność dzielenia się wiedzą i doświadczeniem.

Mentor to człowiek godny zaufania, będzie on przecież znał słabości i deficyty zawodowe swojego podopiecznego. Nie ma wątpliwości, że pracować nad eliminowaniem takich mankamentów można wtedy, gdy się je potrafi właściwie zdiagnozować. Znajomość swoich deficytów i praca nad nimi w celu ich redukcji czy usuwania, poprzedzona samooceną oraz zdrowym dystansem do siebie, to „wisienka na torcie” albo raczej na liście cech pożądanych u nauczyciela-mentora.

Mentor to głównie towarzysz - osoba, która stymuluje, wspiera, obserwuje i wzmacnia rozwój i samodzielność nauczyciela początkującego w procesie poszukiwania skutecznych dróg osiągnięcia wyznaczonych celów dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

I po co nauczycielowi początkującemu mentor?

Odpowiedź wydaje się prosta, odwrotnie proporcjonalnie do roli, jaką przychodzi mentorowi odgrywać w służbie niedoświadczonemu na drodze zawodowej nauczycielowi. A że drogi bywają kręte i wyboiste, to bez profesjonalnego wsparcia trudno jest odnaleźć kierunek w dążeniu do wyznaczonego celu - w tym przypadku dość odległego i mocno niemierzalnego w swojej złożonej i ciągle analizowanej strukturze.

W artykule „Obalenie mitów (3)” z 4.10.2023 (online <https://www.ko.rzeszow.pl/dla-dyrektora-i-nauczyciela/awan-zwodowy/obalenie-mitow-3-nauczyciel-nie-moze-rozpozacz/>, dostęp 22.02.2024), który zacytowano poniżej, Tomasz Kras rozwiewa następujące wątpliwości:

- **Nauczyciel nie może rozpocząć przygotowania do zawodu, jeżeli jest zatrudniony w zastępstwie nieobecnego nauczyciela?**
- **Nauczyciel nie może odbywać przygotowania, bo nie mam kogo powołać na mentora?**

Zgodnie z treścią art. 9 a ust. 2 Ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2023 r. poz. 984 z późn. zm.) – w brzmieniu nadanym Ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1672) – *nauczyciel nieposiadający stopnia awansu zawodowego, zwany dalej „nauczycielem początkującym”, zatrudniony w wymiarze co najmniej ½ obowiązkowego wymiaru zajęć zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami* oraz *nauczyciel zatrudniony w wymiarze co najmniej ½ obowią-*

zkowego wymiaru zajęć na podstawie art. 10 ust. 3, odbywają przygotowanie do zawodu nauczyciela w wymiarze, o którym mowa w art. 9ca ust. 1, 2 albo 4.

Przywołany wyżej warunek zatrudnienia „w wymiarze co najmniej ½ obowiązkowego wymiaru zajęć zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami” (uwzględniając również treść art. 22 ust. 3 i 4 Karty Nauczyciela) **jest jedynym warunkiem**, który musi spełnić nauczyciel, aby mógł odbywać przygotowanie do zawodu nauczyciela.

Zatem nie ma dla nauczyciela początkującego żadnego znaczenia, czy jest zatrudniony na dwa lata szkolne (art. 10 ust. 2 Karty Nauczyciela), czy też na okres krótszy, wynikający z przyczyn określonych w art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela. Nie ma znaczenia, czy dyrektor powołał dla tego nauczyciela mentora, czy też nie.

Co więcej, w tym pierwszym przypadku (zatrudnienie nauczyciela początkującego na okres krótszy niż dwa lata szkolne) dyrektor jest obowiązany dokonać oceny pracy nauczyciela w okresie do 21 dni od rozwiązania z nim stosunku pracy (art. 6a ust. 1db Karty Nauczyciela).

Iwona Gawron

wicedyrektor CRE WŁ w Piotrkowie Trybunalskim

Doradztwo zawodowe – nowy rozdział

„Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych” – pod tym hasłem Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim realizuje działania projektowe skierowane do doradców zawodowych oraz dyrektorów placówek oświatowych. Pilotowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej. Jedno z jego głównych założeń stanowi zbudowanie efektywnego systemu grupującego oraz integrującego doradców zawodowych z różnych placówek oświatowych oraz instytucji rynku pracy z terenu naszego województwa; stworzenie sieci doradców zawodowych. Różnorodność ta istotna jest w kontekście kluczowej koncepcji promowanej przez wspomniane działania projektowe - idei lifelong learning, czyli uczenia się przez całe życie (tak zwane 3L). Stąd właśnie obecność doradców zawodowych pracujących nie tylko z dziećmi czy młodzieżą, ale także z osobami, które co prawda uzyskały już kwalifikacje zawodowe, ale planują dalszy rozwój. CRE WŁ w Piotrkowie jest jednym z partnerów realizujących wspomniane działania jako partner projektu.

15 lutego 2024 roku pod hasłem „Z dobrym doradcą w lepszą przyszłość - kompetencje miękkie w pracy

szkolnego doradcy zawodowego” odbyło się w siedzibie Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim seminarium zorganizowane w ramach wspomnianego projektu. W wydarzeniu wzięło udział niemal 50 uczestników. Byli to doradcy zawodowi reprezentujący szkoły podstawowe oraz ochotnicze hufce pracy, które są przecież instytucjami rynku pracy. Gościliśmy także liczny zespół dyrektorów szkół i przedszkoli. Ich obecność była istotna, aby i kadry zarządzającą uwrażliwić na bardzo istotną kwestię, jaką stanowi doradztwo i poradnictwo zawodowe dla dzieci i młodzieży. Podkreśliśmy - usługi te są realizowane od najmłodszych lat, poczynając od preorientacji zawodowej już w przedszkolach. Aktywny udział tej grupy docelowej w zajęciach pokazał bardzo wyraźnie, że także dyrektorzy dostrzegają potrzebę oraz rangę doradztwa i poradnictwa zawodowego, które jest niezbędne na drodze młodzieży (i nie tylko) do kariery.

dla doradców zawodowych”, dla doradców zaś - „Wspólny sukces: budowanie umiejętności współpracy wśród uczniów”. Kwestie związane z kompetencjami miękkimi są bowiem we współczesnym świecie i na współczesnym rynku pracy coraz bardziej istotne i oczekiwane. W ankiecie, jaką w ramach działań projektowych wypełniali jesienią 2023 roku doradcy zawodowi, problem deficytu kompetencji miękkich tak wśród dzieci, młodzieży, jak i dorosłych wybrzmiał bardzo wyraźnie. Współczesny rynek pracy oczekuje umiejętności bardzo dobrego komunikowania się, nawiązywania relacji, współpracy, umiejętności pracy zespołowej, umiejętności wspólnego mierzenia się z problemami i zadaniami. Niedawny zaś okres pandemii i wynikającej z niej przymusowej izolacji wpłynął na tę sferę i wspomniane kompetencje bardzo negatywnie. Zwłaszcza gdy mówimy o dzieciach i młodzieży. Problem więc jest jak najbardziej aktualny i palący, dotycząc również osób dojrzałych.

Słowo wstępne wygłoszone przez obecnego na seminarium wicemarszałka województwa łódzkiego Zbigniewa Ziębę wprowadziło uczestników w specyfikę realizowanego projektu oraz tematykę seminarium w szczególności. Integralnym, ważnym i oczekiwanym elementem wydarzenia były zajęcia warsztatowe prowadzone przez firmę 4 Minds, a konkretnie dwie trenerki - Martę Koch-Kozioł (dla grupy dyrektorów) oraz Barbarę Sikorę (dla grupy doradców zawodowych). Ćwiczenia dotyczyły rozwoju szeroko rozumianych kompetencji miękkich, umiejętności tworzenia sieci współpracy, synergii. Dla dyrektorów przewidziano temat „Współpraca w edukacji: efektywne budowanie sieci

Uczestnicy warsztatów dostali w związku z tym okazję do przećwiczenia kwestii związanych z kompetencjami miękkimi, co będą mogli wykorzystywać podczas prowadzonych przez siebie zajęć grupowych oraz indywidualnych. Warsztaty pozwoliły też na samopoznanie, dokonanie autorefleksji, dostrzeżenie nie tylko swoich mocnych stron, ale także deficytów. Zajęcia warsztatowe ocenione zostały przez uczestników bardzo wysoko. Przy okazji wyraźnie wybrzmiało zapotrzebowanie na częstsze tego typu spotkania. Tak wśród doradców zawodowych, jak i dyrektorów widoczna jest silna potrzeba doskonalenia w zakresie szeroko pojętych kompetencji miękkich, umiejętności współdziałania,

tworzenia nowych rzeczy w sposób zespołowy, nawiązywania sieci kontaktów i podejmowania współpracy na poziomie personalnym oraz instytucjonalnym. Dodatkowo - potrzeba organizowania kolejnych spotkań, nawiązywania kontaktów, wymiany doświadczeń i dzielenia się przykładami dobrych praktyk.

Każdy z uczestników seminarium otrzymał pakiet konferencyjny, w którego skład weszły interesujące i aktualne publikacje książkowe o zawartości nawiązującej do tematyki wydarzenia. Dla organizatorów niezwykle istotnym elementem tego pakietu był opracowany w CRE WŁ w Piotrkowie Trybunalskim skrypt, prezentujący wyniki wspomnianej wyżej ankiety przeprowadzonej wśród doradców zawodowych ze szkół oraz instytucji rynku pracy. Wnioski i spostrzeżenia płynące z ankiety stanowiły punkt wyjścia dyskusji wieńczącej seminarium. Tym bardziej, że duża część obecnych brała aktywny udział w owym badaniu ankietowym. Uczestnicy dyskutowali o potrzebach i oczekiwanych formach doskonalenia, również w kontekście prowadzenia doradztwa zawodowego dla osób z niepełnosprawnościami, doświadczeniem migracji i innych zagrożonych wykluczeniem. Poruszono interesującą środowisko kwestię oczekiwanej platformy internetowej - stworzenia systemu, który spajałby działania na rzecz doradztwa i poradnictwa zawodowego na terenie województwa łódzkiego, stanowił płaszczyznę do wymiany doświadczeń, dzielenia się przykładami dobrych praktyk z codziennej pracy doradczej. Także korelacja oferty kształcenia szkół każdego poziomu edukacji z oczekiwaniami

lokalnego rynku pracy, współpraca na linii pracodawcy-szkoły - te aspekty również postrzegane są jako niezwykle ważne, wręcz kluczowe dla rozwoju perspektyw uczestników rynku pracy. Zwłaszcza że - jak podkreślali dyskutanci - mówimy o procesie uczenia się przez całe życie (przywoływana tu wielokrotnie idea LLL) i omawiane problemy nie dotyczą li tylko dzieci i młodzieży, ale także, w nie mniejszym stopniu, osób dojrzałych. Tak naprawdę kwestie, które pojawiły się jesienią w odpowiedziach ankietowych, podczas seminarium wybrzmiały z podwójną mocą.

Kolejnym wydarzeniem w ramach tego samego projektu LLL stała się zorganizowana 29 lutego konferencja dla doradców zawodowych pod nazwą „Lifelong Learning - coaching Twojej kariery”. Piękna okolica - teren centrum konferencyjnego i hotelu Magellan w Bronisławowie nad Zalewem Sulejowskim - sprzyjała aktywnemu uczestnictwu w wykładach oraz owocnej wymianie doświadczeń. Po powitaniu gości przez dyrektora CRE WŁ w Piotrkowie Tryb. Iwonę Buchalską, wydarzenie otworzyła przedstawicielka Departamentu Sportu i Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego Anna Włodarczyk. Przypomniała ona naczelną ideę projektu - lifelong learning - całościowe doskonalenie się. Imprezę zaszczyli w roli prelegentów wyjątkowi goście o ważnych dla każdego doradcy zawodowego nazwiskach i dorobku. Prof. Czesław Noworol - profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, autor profesjonalnych narzędzi diagnozy stosowanych w doradztwie kariery, Piotr Krawczyk - doradca zawodowy, nauczyciel, współautor multimedialnych narzędzi dla doradców zawodowych, bliski współpracownik dr Krystyny Lelińskiej oraz dr Dorota Nawrat-Wyraz - prezes Łódzkiego Forum Doradztwa Kariery, pracownik naukowy Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie.

Ponieważ tak konferencja, jak i cały projekt dotyczący trwającego przez całe życie uczenia się i doskonalenia, prof. Noworol wygłosił wykład na temat wybranych zagadnień diagnozy w całościowym doradztwie kariery. Piotr Krawczyk z kolei, podkreślając znaczenie szkolnictwa branżowego, zaprezentował przykład programu komputerowego dla doradców zawodowych o nazwie CoTeraz, którego wraz z dr Krystyną Lelińską jest współautorem.

Warto przypomnieć, że we wspomnianej wyżej ankiecie respondenci wiele razy podnosili, jak ważne są dla nich nowoczesne narzędzia pracy, w tym - służące przeprowadzaniu diagnozy. Dr Dorota Nawrat-Wyraz poświęciła swoje wystąpienie doradztwu i poradnictwu zawodowemu dla osób z niepełnosprawnościami, przedstawiając różne aspekty pracy z tym klientem. W dobie walki z wszelkimi wykluczeniami oraz silnego akcentowania inkluzywności wspieranie i podmiotowe traktowanie osób z orzeczeniami jako pełnoprawnych uczestników rynku pracy staje się kwestią nie tylko kluczową, ale także oczywistą - wręcz obowiązkiem.

Uczestnicy wydarzenia, podobnie jak miało to miejsce na zakończenie seminarium dwa tygodnie wcześniej, otrzymali pakiety konferencyjne, zawierające m.in. publikacje tematycznie związane z problematyką spotkania oraz wspomniany wyżej skrypt z analizą wyników ankiet.

Konferencja, podobnie jak i wcześniejsze seminarium, również przyczyniła się do wymiany doświadczeń, dzielenia się przykładami dobrych praktyk, nawiązywania kontaktów pomiędzy doradcami zawodowymi - tak ze szkół, jak i instytucji rynku pracy. W ten właśnie sposób - organizatorzy wierzą w to głęboko - tworzy się trwały system, mocna sieć doradców zawodowych z terenu województwa łódzkiego.

Oba wydarzenia stały się - zgodnie z założeniami - okazją do wzajemnego poznania się i zintegrowania uczestników, do nawiązania ciekawych i procentujących w przyszłości kontaktów. Jedno z ćwiczeń realizowane podczas warsztatów, polegające na stworzeniu sieci kontaktów przy pomocy rozwijanego między krzesłami kłębka włóczki, stanowiło niebagatelną ku temu okazję. Nieocenioną wartością dodaną okazała się ponadto możliwość wymiany doświadczeń, spostrzeżeń, opinii. Także możliwość przedyskutowania trapiących środowisko bolączek oraz skonsultowania niejednej ważnej kwestii. Jak przecież każdy pracujący w roli szkolnego doradcy zawodowego doskonale wie, tych w naszej zawodowej codzienności nie brakuje. Co ważne, uczestnicy na każdym kroku podkreślali swoją satysfakcję z możliwości spotkania się w większym gronie, nawiązania relacji. I to właśnie był początek tworzenia wspomnianej sieci doradców, co - w zgodnej opinii osób uczestniczących - przyniesie w niedalekiej przyszłości wymierne korzyści. Rezultatem będzie jeszcze większa efektywność i skuteczność działań, a także współpraca - tak między poszczególnymi osobami, jak i placówkami oraz instytucjami. Docelowym dążeniem realizatorów projektu jest także wypracowanie i zwerbalizowanie postulatów środowiska doradców zawodowych, ich pomysłów na skuteczniejsze działanie na rzecz odbiorców usług. Podkreślimy raz jeszcze - bez względu na ich wiek, gdyż ideą nadrzędną projektu jest promowanie całościowego rozwoju zawodowego i edukacyjnego. Wszystko w celu stworzenia efektywnej sieci doradców zawodowych oraz systemu doradztwa zawodowego, który

wspierałby zainteresowane osoby podczas całościowej ścieżki kariery zawodowej (owo odmieniane przez wszystkie przypadki lifelong learning). Mimo bowiem upływu kolejnych lat i dekad w naszym kraju - ani takiej sieci, ani takiego systemu nadal nie udało się de facto wypracować. Organizatorzy seminarium wraz z jego uczestnikami głęboko wierzą, że opisywane tu, zrealizowane już oraz planowane w niedalekiej przyszłości działania projektowe stanowią będą znaczący krok ku budowie efektywnego systemu doradztwa i poradnictwa zawodowego nie tylko w województwie łódzkim i skierowanego nie tylko do uczniów.

Opisywane wydarzenia - seminarium i konferencja - pokazały, że organizacja tego typu przedsięwzięć jest bardzo oczekiwana przez środowisko doradców zawodowych - tak ze szkół, jak i instytucji rynku pracy. Również dla dyrektorów placówek oświatowych, którzy coraz bardziej i coraz częściej dostrzegają niebagatelną rolę, jaką mają do odegrania doradcy zawodowi w szkołach oraz po ich ukończeniu. Lutowe wydarzenia - seminarium oraz konferencja - stanowią element całego cyklu zaplanowanych na ten rok i kolejne lata imprez organizowanych w ramach projektu „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych” przez Centrum Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim. Nie ukrywamy, że dotychczasowe efekty napawają nas optymizmem i niosą duży ładunek satysfakcji. A przecież to dopiero początek drogi...

Zapraszamy do śledzenia informacji na naszej stronie: <https://crepiotrkow.edu.pl/>

Daniel Pietrzak

nauczyciel-konsultant CRE WŁ w Piotrkowie Trybunalskim

Wojewódzki Konkurs Historyczny „Żołnierze Wyklęci – niezłomni obrońcy Rzeczypospolitej”

Gala finałowa Wojewódzkiego Konkursu Historycznego „Żołnierze Wyklęci – niezłomni obrońcy Rzeczypospolitej”, na której nastąpiło rozstrzygnięcie konkursu dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych, odbyła się 1 marca 2024 r. w Sieradzkim Centrum Kultury.

W trakcie wydarzenia młodzież miała możliwość obejrzeć film „Kwatera Ł”, przedstawiający kulisy pracy historyków i archeologów podczas ekshumacji Żołnierzy Wyklętych na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie. Prezentację filmu poprzedził słowem wstępnym Arkadiusz Gołębiowski, jego reżyser.

Konkurs zorganizowany został przez Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego przy współudziale

Centrów Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim, Sieradzu, Skierniewicach oraz Zgierzu. Celem konkursu było upamiętnienie Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych, upowszechnienie wiedzy historycznej o żołnierzach Wojska Polskiego, którzy walczyli o niepodległość Polski po II wojnie światowej, pielęgnowanie polskości, rozwój i kształtowanie świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej mieszkańców, a także pielęgnowanie i rozwijanie tożsamości lokalnej.

Konkurs skierowany był do uczniów z klas VI-VIII szkół podstawowych, mających siedzibę na terenie województwa łódzkiego. W roku szkolnym 2023/2024 tematyka konkursu obejmowała historię działalności żołnierzy Wojska Polskiego, którzy walczyli o niepodległość Polski w latach 1939–1963, ze szczególnym uwzględnieniem żołnierzy z województwa łódzkiego. Konkurs składał się z trzech etapów: szkolnego, rejonowego i wojewódzkiego.

Eliminacje rejonowe z obszaru działalności Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim odbyły się 16.02.2024 r. Laureatom gratulował Zbigniew Ziemba - wicemarszałek województwa łódzkiego. Kiedy dziś zgłębiają wiedzę o Żołnierzach Wyklętych, kiedy wymieniamy ich z imienia, nazwiska i stopnia wojskowego, przywracamy im pamięć, a dzięki temu budujemy naszą tożsamość – podkreślił wicemarszałek.

Uczniowie mieli do rozwiązania test składający się z 40 pytań. Nad przebiegiem konkursu czuwała komisja w składzie: Sebastian Wojtaś - przewodniczący oraz Anetta Grudzień i Andrzej Popłoński. Uczestnicy konkursu oraz ich opiekunowie wysłuchali również wykładu pracownika Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Łodzi, Pawła Wąsa, pt. „Konspiracyjne Wojsko Polskie na ziemi łódzkiej (1945–1954)”.

Aleksander Marszałek, uczeń Szkoły Podstawowej nr 1 w Opocznie, zdobył pierwsze miejsce, uzyskując 39 punktów na 40 możliwych. Na drugim miejscu uplasowała się Dagmara Pietrzak, uczennica Szkoły Podstawowej w Domiechowicach, natomiast trzecie miejsce zdobył Marcel Łyczko ze Szkoły Publicznej w Lgocie Wielkiej. Uczniowie ci zakwalifikowali się do etapu wojewódzkiego, który odbył się 1.03.2024 r. w Sieradzu. Mateusz Pająk oraz Gracjan Nowicki uzyskali wyróżnienie. Dagmara Pietrzak w etapie finałowym zajęła I miejsce w kategorii test wiedzy. Finaliści i laureaci konkursu ze szkół podstawowych otrzymali zaświadczenia Łódzkiego Kuratora Oświaty oraz uzyskują dodatkowe punkty podczas rekrutacji do wybranej szkoły ponadpodstawowej.

Konkurs skierowany był również do uczniów szkół ponadpodstawowych mających siedzibę na terenie województwa łódzkiego. Przedmiotem konkursu było wykonanie pracy poświęconej postaci Żołnierza Wyklętego działającego na terenie województwa

łódzkiego - powiatu zamieszkania ucznia lub siedziby szkoły, do której uczęszcza, w jednej z kategorii: prezentacja multimedialna, film, krótka autorska praca literacka.

Marcel Sowiński, uczeń II LO im. Stefana Żeromskiego w Tomaszowie Mazowieckim, autor filmu „Bracia”, zajął I miejsce w kategorii „film”. Natalia Łopat, uczennica Zespołu Szkół Ponadpodstawowych nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Tomaszowie Mazowieckim, zajęła III miejsce w kategorii „prezentacja multimedialna”. Wszystkim uczestnikom gratulujemy zaangażowania w poznawanie historii Żołnierzy Wyklętych - obrońców wolnej Polski. Zachęcam do udziału w kolejnych edycjach i wydarzeniach organizowanych przez Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego.

Sebastian Wojtaś
doradca metodyczny z historii,
nauczyciel historii w ZSP nr 1 w Piotrkowie Trybunalskim

Narkotyki - walizka edukacyjna

Nauczyciel to nie tylko zawód ukierunkowany na przekazywanie wiedzy. Oprócz tego pełni on funkcję wychowawczą. Szkoła to drugi dom, gdzie można zaobserwować zachowanie uczniów, ich problemy. Dlatego w Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim odbyło się szkolenie nauczycieli z zakresu narkotyków, które przeprowadziła piotrkowska funkcjonariuszka policji.

22 lutego 2024 roku zorganizowane zostało szkolenie nauczycieli i dyrektorów szkół z miasta oraz powiatu na temat uzależnień wśród uczniów. Spotkanie odbyło się w ramach projektu Dyrektor CRE realizowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego. Prelegentką była funkcjonariuszka Zespołu ds. Profilaktyki Społecznej Wydziału Prewencji piotrkowskiej jednostki, st. asp. Katarzyna Dębińska.

Podczas spotkania omówione zostały główne zagadnienia z zakresu uzależnień. Opisano substancje psychoaktywne, ich podział oraz charakterystykę. Uczestnicy poznali przyczyny zażywania narkotyków przez młodzież. Zaprezentowano skutki zażywania narkotyków. Funkcjonariuszka omówiła, na co należy zwrócić uwagę i jak dostrzec fakt, że dana osoba może być pod wpływem substancji zakazanej lub może ją przy sobie posiadać. Pomogła w tym prezentacja walizki edukacyjnej, która zawiera atrapy, wyglądem przypominające zwykłe narzędzia czy też przedmioty codziennego użytku, lecz posiadające możliwość ukrycia nielegalnych substancji. Walizka w swoim wyposażeniu posiada również nieszkodliwe repliki najbardziej znanych narkotyków. Nauczyciele mogli wszystko dokładnie obejrzeć, dotknąć i zapoznać się z tematem.

Tego typu działania są bardzo ważne. Dzięki nim osoby, które na co dzień pracują z dziećmi i młodzieżą, mogą szybko dostrzec problem, co w rezultacie zapobiegnie nieszczęściu. Chodzi o życie i zdrowie najmłodszych.

st. sierż. Remigiusz Pacyna
Zespół ds. Nietłuszcz i Patologii KPP
w Piotrkowie Trybunalskim

„Pszczoły, nasi mali przyjaciele” – innowacja o charakterze programowym

Inspiracją do opracowania innowacji pt. „Pszczoły, nasi mali przyjaciele” stał się narastający problem masowego giniecia owadów zapylających, co w dalszej perspektywie może mieć katastrofalne skutki dla ekosystemu. Jak powiedział Albert Einstein, od chwili, gdy zginie ostatnia pszczoła, człowiekowi zostaną cztery lata życia, co wcale nie jest absurdem, jeśli weźmiemy pod uwagę rangę tych owadów w życiu człowieka oraz fakt, że według doniesień ekspertów w Polsce co sekundę umiera aż 105 pszczoł miodnych. To właśnie pszczołom zawdzięczamy produkcję 1/3 żywności spożywanej każdego dnia. Mają ogromne znaczenie nie tylko w zapylaniu drzew owocowych, krzewów i warzyw, ale również w produkcji bawełny, kawy czy migdałów. W sposób naturalny zwiększają plonowanie roślin, co jest istotne z punktu widzenia sadowników czy plantatorów warzyw. Dostarczają również cennych produktów, takich jak miód, pyłek, pierzga, mleczko pszczele, propolis czy wosk pszczeli. Wszystkie są wykorzystywane od lat w naszych domach.

Niestety, biorąc pod uwagę narastającą degradację środowiska oraz brak świadomości, ile zależy od działań każdego z nas, często nie zauważamy zmian zachodzących wokół. W związku z tym już od najmłodszych lat należy edukować dzieci i uwarżliwiać je na otaczające środowisko, wskazywać, jak każdy może pomóc i zmieniać nastawienie, często wrogie czy przepełnione strachem, zwłaszcza w odniesieniu do owadów. Stąd też ten program, który ma na celu pokazać najmłodszym, jak uczynić swoje otoczenie przyjaznym dla pszczół, nie tylko tych miodnych, ale również dziko żyjących i jak ciekawa może być obserwacja codziennego życia i pracy tych niezwykłych stworzeń.

W niniejszym artykule chciałabym krótko opisać wybrane zajęcia składające się na moją innowację. Adresatami innowacji byli uczniowie klasy pierwszej szkoły podstawowej. Zajęcia prowadzone były zarówno w sali lekcyjnej, jak i w przyszkolnym ogródku. W ciągu całego roku szkolnego odbywały się lekcje związane tematycznie z pszczołami.

Rozpoczęliśmy od prezentacji pszczelej rodziny. Oznacza to, że dzieci miały okazję poznać wybrane zagadnienia z zakresu biologii pszczół, sposobu ich porozumiewania się, zbierania pyłku i nektaru oraz ich znaczenia dla człowieka. Oczywiście najbardziej podobały się zabawy ilustrujące wybrane zwyczaje panujące w pszczelej rodzinie. Zabawowy charakter zajęć sprawia, że wiadomości przekazane w ten sposób mają szansę na dłużej zakorzenić się w świadomości dzieci. Poniżej przedstawiam opis wykorzystanych przeze mnie zabaw, mając jednocześnie nadzieję, że znajdą one swoich naśladowców wśród nauczycieli zarówno przedszkolnych, jak i pracujących z dziećmi na pierwszym etapie edukacyjnym:

Zabawa 1 - Narodziny pszczoły: Wybieramy królową pszczół, która składa jajeczka – wręczamy karteczki 10 dziewczynkom i 5 chłopcom. Dzieci wychodzą na środek i kulą się. Wszyscy odliczają do 21 – wtedy wstają pszczoły (dziewczynki) i dalej do 24 - wtedy wstają trutnie (chłopcy).

Zabawa 2 - Taniec pszczół: wybieramy dziecko-pszczolę zwiadowczynię, która swym tańcem będzie wskazywała pozostałym dzieciom (około 10 osób) kierunek lotu. Gdy szybko porusza „odwłokiem”, pszczoły znoszą nektar z bliskiej okolicy, gdy wolno nim porusza - pszczoły latają na większą odległość. Po korytarzu porozmieszczane są pudełeczka z wyciętymi kwiatkami w różnych odległościach od ula.

Zabawa 3 - Gdzie jest moja pszczoła?: Przypominamy, że pszczoły rozpoznają się dzięki zapachom. Potrafią bezbłędnie stwierdzić, czy owad, który właśnie przyleciał do ula, to siostra, która wróciła z nektarem, czy też może intruz. Na słowo „start” pszczoły mają za zadanie trafić do swojej królowej i zgromadzić się wokół niej. Wcześniej wybieramy kilka królowych i każdej przydzielamy rodzinę (spryskujemy nadgarstki dzieci tworzących określoną

rodzinę tymi samymi perfumami). Zadaniem dzieci jest odnaleźć po zapachu swoją królową. Gdy pszczoła do niej przyleci, królowa musi rozpoznać, czy należy ona do jej ula.

Grudzień był idealnym miesiącem do produkcji świec z węzy pszczelej (węza to używany w pszczelarstwie szablon z wytłoczonymi kształtami komórek plastra pszczelego). Zanim jednak przystąpiliśmy do produkcji, uczniowie dowiedzieli się, co poza miodem zawdzięczamy pszczołom. Miały okazję zobaczyć, jak wygląda wosk, pierzga oraz kit pszczeli. Gotowe świece posłużyły jako pamiątki z lekcji.

Kolejne spotkanie z innowacją miało tytuł „Ule dawniej i dziś”. Dzieci poznały rodzaje uli, od drewnianych kłód, przez kósunki, aż do uli wielkopolskich i warszawskich poszerzanych. Zajęcia te były również okazją do rozmowy na temat funkcji ula oraz zaprezentowania uczniom jego podstawowego wyposażenia.

Wiosną wyszliśmy na zewnątrz, aby zrealizować zajęcia pod hasłem „Pszczoły samotnice i domki dla owadów”. W naszym przyszkolnym ogródku ustawiliśmy ul dla pszczół murarek. Wspólny wysiłek przyniósł efekty, gdyż latem mogliśmy obserwować pszczoły, które osiedliły się w naszym ulu.

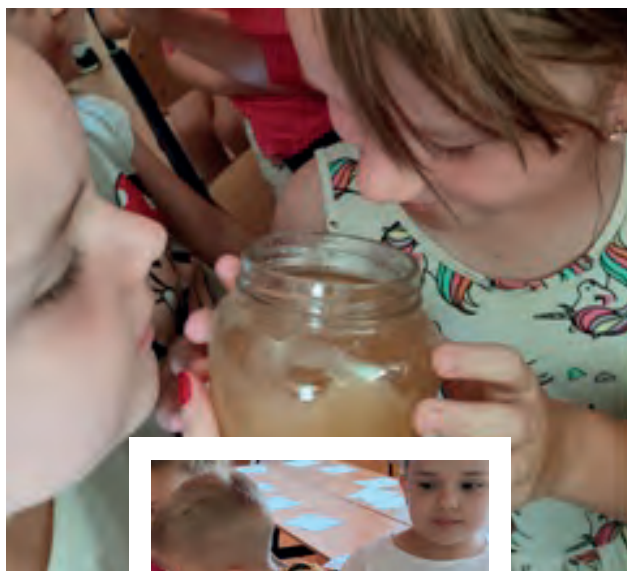

Kolejnym tematem zajęć były „Rośliny miododajne”. Moim celem było uświadomienie uczniom, że każdy może pomóc pszczołom, zakładając choćby miniogród z wykorzystaniem roślin miododajnych. Dzieci miały okazję poznać odmiany najbardziej popularnych roślin, będących idealnymi pożytkami dla pszczoł, a następnie każdy projektował swój ogród przyjazny pszczołom.

Jak przystało na pszczelą innowację, podsumowanie było bardzo słodkie. Ostatnie zajęcia były poświęcone rodzajom miodów oraz wspólnej degustacji gofrów polewanych miodem.

Po zakończonej innowacji mogę z całą odpowiedzialnością stwierdzić, że były to zajęcia bardzo lubiane przez dzieci. Warto było odejść na chwilę od podręcznika i spróbować czegoś nowego, gdyż dało to uczniom szansę lepszego zapamiętania przekazywanych treści, aktywnego obserwowania przyrody oraz realnego włączenia się w pomaganie pszczołom - naszym małym przyjaciołom.

Agnieszka Pawłowska

Święta po polsku...

Hanna Szymanderska: Polska Wielkanoc : tradycje, zwyczaje, potrawy. - Warszawa : Wydawnictwo Watra, 1990 Sygn. 109019

Święta Wielkiej Nocy były zawsze dla nas, Polaków, symbolem zwycięstwa dobra nad złem, ducha nad naturą. Święta te podkreślają nasz narodowy charakter, polską serdeczność, dzięki którym religia i obyczaj przenikają się wzajemnie.

Książka Hanny Szymanderskiej stanowi opis wszystkich tradycji, które złożyły się na specyfikę Niedzieli Palmowej, Wielkiego Tygodnia i polskiego stołu wielkanocnego. Ponadto jest skarbnicą przepisów przyrządzania różnego rodzaju mięs, drobiu, dziczyzny, pasztetów, wędlin, sosów, sałatek i surówek oraz zup. Oczywiście nie mogło zabraknąć świątecznych wypieków, więc autorka podaje przepisy na baby wielkanocne, mazurki, paschy, serniki i torty. Polecam do przeczytania i zastosowania w praktyce, bo Święta Wielkanocne tuż, tuż...

Krystyna Wieczorek: Nasza tradycja : obrzędy i zwyczaje w powiecie piotrkowskim. - Lubiaszów : Wydawnictwo Autorskie Tiger, [2008] Sygn. 104776

„Powiat piotrkowski to region o ciekawej tradycji oraz obrzędowości, która kształtując się przez wieki świadczy o naszej odrębności kulturowej [...]”

Stanisław Cubala

Publikacja zawiera opisy obrzędów i obyczajów kultury ludowej ziemi piotrkowskiej. Mamy tu informacje związane z obchodami:

- **katarzynek** (25 listopada) - w tym dniu młodzi mężczyźni poddawali się wrózeniu, aby dowiedzieć się, która panna jest im pisana;
- **andrzejek** (30 listopada) - w tym dniu wróżyły tylko dziewczyny, aby prosić świętego Andrzeja o dobrego narzeczonego;
- **adwentu** (od 25 listopada), Wigilii (24 grudnia), Bożego Narodzenia (25 grudnia), Nowego Roku (1 stycznia);
- **święta Matki Boskiej Gromnicznej** – święto Ofiarowania Pańskiego (2 lutego);
- **ostatków** – tłusty czwartek, czyli ostatni czwartek karnawału;
- **święta Trzech Króli** (6 stycznia);
- **Popielca;**
- **marzanny** - która uosabiała złą zimę, a topienie jej było symbolem wypędzania ze wsi zimy;
- **Wielkiego Tygodnia, Niedzieli Palmowej, Wielkanocy i Poniedziałku Wielkanocnego** – zwanego lanym poniedziałkiem;
- **gaika-maika** – z symbolem wiosny, czyli ustrojoną zieloną gałęzią zwaną gaikiem, dziewczyny w drugi dzień Świąt Wielkanocnych chodziły po domach, śpiewały i składały życzenia, za co otrzymywały „wykup”, najczęściej jajka lub świąteczne ciasto;
- **majówek** (przez cały maj) – w wieczory majowe odbywały się codzienne pobożne śpiewy do Matki Bożej. W czerwcu śpiewano pobożne pieśni do Pana Jezusa;
- **Zesłania Ducha Świętego** (50 dni po Wielkanocy) – zwanego Zielonymi Świątkami;
- **Bożego Ciała;**
- **sobótki** (24 czerwca) – zwanej Świętem Kupały;
- **świąt ku czci Matki Boskiej : Matki Boskiej Odżywczej** (25 marca), Matki Boskiej Jagodnej

(2 lipca) - zwane Nawiedzeniem Najświętszej Maryi Panny, Matki Boskiej Zielnej (15 sierpnia) – zwane Wniebowzięciem Najświętszej Maryi Panny, Matki Boskiej Siewnej (8 września) – zwane świętem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny;

- **Marii Magdaleny** (22 lipca);
- **dożynek** – zwanych świętem plonów – ludowe święto połączone z obrzędami dziękczynnymi za ukończenie żniw i prac polowych.

Pozycja warta polecenia, szczególnie dla mieszkańców Piotrkowa i okolic. Stanowi bowiem źródło przydatnych wiadomości.

Jan Uryga : Rok Polski w życiu, tradycji i obyczajach ludu. - Włocławek : Wydawnictwo Duszpasterstwa Rolników, 2002Sygn. 90331 W

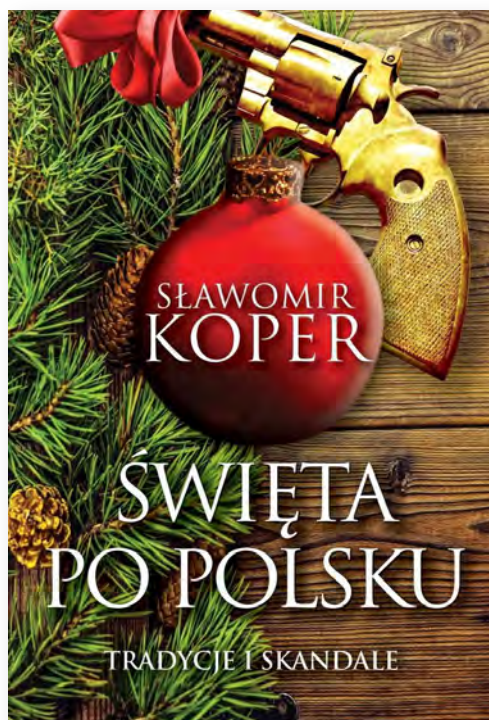

Tradycja i obyczaje przekazywane z pokolenia na pokolenie były i są ważnymi czynnikami zachowywania tożsamości narodowej. Te względy skłoniły autora do zebrania informacji na temat kultywowanych przez wieki w Polsce licznych zwyczajów i obrzędów. Ciekawie i przystępnie opisuje on zwyczaje bardziej i mniej znane, by je dokumentować, przypominać, by nie zaginęło to, co decyduje o naszej polskości.

Jan Uryga przedstawia obrzędowość związaną między innymi ze świętami Bożego Narodzenia, świętami Wielkiej Nocy, Bożym Ciałem, obchodami dnia Wszystkich Świętych. Ciekawe są tu także rozdziały dotyczące obchodów dni poświęconych postaciom z Biblii: świętej Łucji, świętej Barbary, świętego Mikołaja, świętego Błażeja, świętej Agaty, świętego Wojciecha, świętego Wawrzyńca – patrona żniwiarzy, świętego Michała i świętego Marcina.

Atutem tej pozycji są także kolorowe zdjęcia i bibliografia. Polecam!

Sławomir Koper : Święta po polsku : tradycje i skandale. - Warszawa : Wydawnictwo Fronda PL, 2019 Sygn. 113295

„To najbardziej nietypowa z moich książek. Zawsze chciałem przedstawić historię polskich świąt zupełnie inaczej, niż to dotychczas robili historycy czy antropologowie kultury. Oddaję do Państwa rąk tom opowiadający o całym roku polskich świąt – od pasterki do pasterki. Nikt wcześniej nie opisał wydarzeń historycznych, jakie miały miejsce podczas naszych świąt, a nie zawsze były to wydarzenia chlubne. Uznałem, że warto się tymi odkryciami podzielić z Czytelnikami. Zebrany zestaw faktów może czasem szokować – wiem, bo sam byłem mocno zaskoczony, kompletując materiał do książki. [...]. Nasze piękne, kolorowe, spokojne i rodzinne święta dla niektórych stały się dekoracjami wielkich zbrodni. Zbrodni, które rozegrały się <<wśród nocnej ciszy>>”.

Tak Sławomir Koper zachęca do sięgnięcia po swoją książkę, która rzeczywiście jest nietypowa, zaskakująca, ciekawie i z werwą napisana. Pozycja składa się z trzech części:

Część I – Najpiękniejsze ze świąt dotyczy tradycji i współczesności świąt Bożego Narodzenia, dziejów polskich kołęd i pasteralek oraz jasełek i szopki. W części tej autor zawarł informacje na temat wydarzeń historycznych, które miały miejsce np. po pasterce 1976 roku. Na drodze z Połańca do Zrębina w Świętokrzyskiem zostało zamordowane małżeństwo oraz brat owej kobiety, jak się okazało - przez krewnych, na oczach mieszkańców wsi, od których bandyci odebrali przysięgę milczenia.

Inna historia dotyczy Bożego Narodzenia 1918 roku - 26 grudnia przybycie Ignacego Paderewskiego do Poznania poskutkowało zwycięstwem Polaków nad niemieckimi bojówkami i oswobodzeniem Poznania.

Część II – Wielki Post i Wielkanoc – to część poświęcona uroczystościom związanym z obchodami świąt Wielkiej Nocy. Mamy tu rozdziały poświęcone środzice popielcowej, Niedzieli Palmowej, Wielkiemu Tygodniowi, Wielkanocy i oczywiście śmigusowi-dyngusowi. Tu również Sławomir Koper przedstawił tragiczne wydarzenia, rozgrywające się np. podczas Popielca 1771 roku między rodziną Potockich a Komorowskich. Stanisław Szczęsny Potocki należał do jednego z najstarszych i najznamienitszych rodów magnackich w dawnej Rzeczypospolitej. Jego ojciec, Franciszek Salezy Potocki, był tak bajecznie bogaty, że nazywano go „małym królem Rusi”. Potoccy wiązali wielkie nadzieje ze swoim jedynym synem, widzieli go nawet na królewskim tronie, ale on rozczarowywał ich na każdym kroku. Miarka się przebrała, gdy wziął w sekrecie ślub z dziewczyną bez tytułów i majątku. Finał tego romansu był tragiczny.

Opisano również m.in. brawurową ucieczkę Witolda Pileckiego z Auschwitz w Poniedziałek Wielkanocny z 26 na 27 kwietnia 1943 roku.

Część III – Od wiosny do jesieni - w tej części mamy opowieści o Bożym Ciele i wydarzeniach z dziejów Polski, które się wtedy odbyły, jak choćby „krwawa niedziela” 22 czerwca 1905 roku w Łodzi (tego dnia przypadało święto Bożego Ciała).

Ponadto autor opisuje zwyczaje związane z Nocą Kupały (22 czerwca), Wniebowzięciem Najświętszej Maryi Panny (15 sierpnia), a kończy na dniu Wszystkich Świętych (1 listopada). Oczywiście i tutaj nie brakuje wydarzeń historycznych, związanych datą z tymi świętami, np. 22 czerwca 1551 roku był najczarniejszym dniem w życiu ostatniego z Jagiellonów – Zygmunta Augusta. Tego dnia w Wilnie odbył się pogrzeb jego żony, Barbary Radziwiłłówny, jedynej kobiety, którą naprawdę kochał. Kobiety, dla której gotów był zrezygnować z korony.

W nocy 15 sierpnia 1831 nastąpiła fala gwałtownych, masowych wystąpień ludu warszawskiego i części wojska, połączonych z samosądami. Główną przyczyną rozruchów było powszechne niezadowolenie mieszkańców Warszawy z niekorzystnej sytuacji militarnej oraz ignorowanie przez władzę żądań szybkiego osądzenia i ukarania osób oskarżanych o szpiegostwo lub zdradę.

1.11.1918 roku Ukraińcy przejęli kontrolę nad Lwowem i krwawo rozprawili się z jego mieszkańcami. Książka zawiera także bogatą bibliografię. Polecam!

Opracowanie:
Sylwia Kubicka

Jak zaplanować Dzień Nauki Polskiej w szkole?

Dzień Nauki Polskiej obchodzony jest 19 lutego. To święto państwowe, poświęcone upamiętnieniu dokonań polskich naukowców, badaczy, odkrywców. Jako datę tego święta wyznaczono dzień urodzin Mikołaja Kopernika w uznaniu jego wybitnych zasług na polu astronomii. Dzień Nauki Polskiej ma stanowić inspirację do pójścia w ślady polskich badaczy i wzmocnienia zainteresowania nauką.

Ustanowienie święta państwowego – jak podano w uzasadnieniu ustawy z 9 stycznia 2020 r. - było „wyrazem najwyższego uznania dla dokonań rodzimych naukowców w ponad 1000-letniej historii naszego narodu i państwa”. Przez stulecia nauka stanowiła kluczowy impuls do rozwoju intelektualnego, społecznego i gospodarczego. Działo się tak również w okolicznościach dla naszego narodu skrajnie trudnych. Podczas niszczących wojen, rozbiorów i okupacji nauka odgrywała istotną rolę w kształtowaniu kolejnych pokoleń polskich elit poczuwających się do odpowiedzialności za los wspólnoty - przypomnieli autorzy ustawy.

Wśród najwybitniejszych rodzimych naukowców, oprócz Mikołaja Kopernika, wskazano również Jana Heweliusza, Ignacego Łukasiewicza, Karola Olszewskiego, Zygmunta Wróblewskiego, Marię Skłodowską-Curie, Henryka Arctowskiego, Ludwika Hirszfelda, Jana Czochralskiego i Stefana Banacha.

W Katolickiej Szkole Podstawowej im. św. Jana Bosko w Piotrkowie Trybunalskim obchodziliśmy Dzień Nauki Polskiej już po raz drugi. Z tej okazji uczniowie klasy ósmej pod opieką nauczyciela chemii - s. Marii Trukan przygotowali prezentację, w której przedstawili społeczności szkolnej sylwetki kilku polskich naukowców. Poznaliśmy między innymi osiągnięcia i wynalazki Marii Skłodowskiej-Curie, Jana Czochralskiego, Janusza Groszkowskiego, Ludwika Hirszfelda, Jana Szczepanika, oraz zakres badań polarnych Henryka Arctowskiego. Uczniowie klas młodszych w wielkim zaciekawieniem słuchali o naszych naukowcach i odkrywcach. W szkole zaplanowane są również w najbliższym czasie warsztaty chemiczne oraz pokaz eksperymentów chemicznych.

Naukowo było również na zajęciach w świetlicy. Uczniowie klasy czwartej przygotowali pod opieką nauczyciela na zajęciach z przyrody pokaz kilku eksperymentów, a następnie zaprezentowali je młodszym kolegom i koleżankom. Dzieci malowały na mleku oraz poznały właściwości cieczy nienukleonowej. Zabawie nie było końca.

Dzień Nauki Polskiej był dla społeczności szkolnej inspiracją również w zeszłym roku. „Klasa VII uczy i bawi” - taki projekt zrealizowali uczniowie wraz z wychowawcą klasy, Magdaleną Niedbałec, przy współpracy nauczyciela chemii, s. Marii Trukan. Uczniowie w różnych źródłach szukali informacji na

temat święta, dobrali się w grupy oraz rozdzielili zadania do wykonania. Każda z grup przygotowała doświadczenie fizyczno-chemiczne, które następnie przeprowadziła w klasach I-III. Dla uczniów klas starszych eksperymenty przeprowadzili uczniowie pod czujnym okiem nauczyciela chemii.

Biblioteka Pedagogiczna oraz Miejska Biblioteka Publiczna w Piotrkowie Trybunalskim oferują wiele pozycji, w których znajdziemy inspirację do wykonywania eksperymentów, obserwacji oraz doświadczeń.

Pomysły na organizację Dnia Nauki Polskiej w szkole:

- przygotowanie przez uczniów plakatów na temat wybranego polskiego naukowca, pokaz prac na terenie szkoły;
- konkurs na karykaturę wybranego naukowca, wiersz na jego temat lub zaprojektowanie o nim komiksu;
- pokaz eksperymentów chemicznych dla uczniów klas starszych;
- pokaz prostych doświadczeń z wodą, balonami dla uczniów klas młodszych;
- zwiedzanie „Strefy Odkrywania, Wyobraźni i Aktywności SOWA” w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Piotrkowie Trybunalskim.

Różne aktywności i projekty w szkole z okazji Dnia Nauki Polskiej oprócz celów naukowych mają za zadanie rozwijać kompetencje kluczowe, między innymi społeczne oraz cyfrowe. Są również okazją do współpracy nauczycieli czy projektów międzyprzedmiotowych.

Literatura:
<https://www.gov.pl/web/edukacja/dzien-nauki-polskiej-uznanie-dla-dokonan-naszyc-naukowcow>

Opracowała:
Magdalena Niedbałec
 Katolicka Szkoła Podstawowa im. Św. Jana Bosko
 w Piotrkowie Trybunalskim

Zygmunt Łotocki – „złoty łucznik Niepodległej”

Zygmunt Łotocki nazywany był złotym łucznikiem Niepodległej. Był on jednym z najwybitniejszych sportowców II Rzeczypospolitej. W latach 1930-1936 pełnił funkcję trenera reprezentacji Polski. Podczas mistrzostw świata w łucznictwie w 1932 roku zdobył złoty medal drużynowo. W 1934 zdobył natomiast złoty medal mistrzostw Polski. Był nie tylko zawodnikiem, ale także instruktorem i wybitnym teoretykiem swojej dziedziny. W 1930 roku wydał podręcznik „Sport łuczniczy”, a cztery lata później instruktorową książkę „Łucznictwo. Sprzęt, zaprawa, zawody”.

Zygmunt Łotocki przyszedł na świat w 1904 roku jako syn Waleriana i Heleny. Pierwsze lata życia spędził w Rosji. Jego ojciec, inżynier, był budowniczym kolei na Syberii. Rodzina przetrwała zawieruchę rewolucji i wojny domowej.

W 1920 r. rodzina Łotockich powróciła do Polski. W Warszawie Zygmunt rozpoczął studia na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Warszawskiego. Tutaj też rozpoczęła się jego sportowa kariera.

Zygmunt Łotocki był nie tylko wybitnym łucznikiem i organizatorem tego sportu w Polsce, lecz także zaangażowanym pedagogiem. Zamiłowanie do literatury i poezji przekazywał młodzieży, gdy w latach 1936–1939 pracował jako nauczyciel języka polskiego w II Gimnazjum Męskim im. Tadeusza Kościuszki w Piotrkowie Trybunalskim. Współcześnie w historycznym budynku szkoły mieści się Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 1 im. rotmistrza Witolda Pileckiego, w którym kultywowane są ponad stuletnie tradycje.

Pasmo sukcesów sportowych i szczęśliwe życie rodzinne Zygmunta u boku Marii z maleńkim synkiem przerwał wybuch II wojny światowej. Jeszcze w latach 30. Łotocki ukończył Szkołę Podchorążych Rezerwy Piechoty w Śremie. W 1935 r. został awansowany do stopnia podporucznika i przydzielony do 34. Pułku Piechoty. Wojna zastała go w trybunalskim grodzie. Nie mogąc się doczekać karty mobilizacyjnej, wsiadł na rower i przejechał 300 km, dołączył jako ochotnik do swojego pułku, stacjonującego w Bielsku Podlaskim.

Po agresji sowieckiej na Polskę dostał się do niewoli. Przetrzymywano go w obozie w Kozielsku. W 1940 roku został zamordowany przez NKWD, jako jedna z 22 tys. ofiar zbrodni katyńskiej. Jego ciało zostało ekshumowane przez Niemców w 1943 roku i zidentyfikowane.

Zygmunt Łotocki spoczywa na Polskim Cmentarzu Wojennym w Katyniu. Symboliczny grób znajduje się na warszawskich Powązkach.

W listopadzie mieszkańcy Piotrkowa mogli zapoznać się z wystawą „Sportowcy dla Niepodległej – Katyń”, przygotowaną przez Instytut Łukasiewicza. Plenerowa wystawa znajdowała się przed budynkiem Mediateki 800-lecia. Jedną z plansz poświęconą była Zygmuntowi Łotockiemu.

Sebastian Wojtaś
nauczyciel w Zespole Szkół Ponadpodstawowych nr 1
doradca metodyczny CRE WŁ w Piotrkowie Trybunalskim

Przygoda z szachami w Szydłowie

Szachy to jedna z najstarszych gier strategicznych na świecie, której korzenie sięgają ponad 1500 lat wstecz. Początki szachów można odnaleźć w starożytnych Indiach (V wiek), gdzie gra ta nosiła nazwę „chaturanga” i była rozgrywana przez dwie osoby na kwadratowej planszy podzielonej na 64 pola. Chaturanga, co oznacza w sanskrycie „cztery części armii”, reprezentowała cztery podstawowe składniki wojska: słonia, konia, rydwan i żołnierza.

W ciągu wieków gra rozprzestrzeniła się na Bliski Wschód, Persję (ciekawostką jest, że znane nam dziś określenie „szach-mat” wywodzi się od perskiego shāh māt, co oznacza „król jest bezradny”), a następnie do Europy, gdzie ewoluowała w znane nam dzisiaj szachy. W Europie Zachodniej zasady gry ulegały zmianom, a poszczególne figury nabrały

charakterystycznych właściwości, takich jak ruchy hetmana czy skoczków.

W XVI wieku szachy zyskały na popularności w całej Europie, stając się ulubioną grą królów i intelektualistów. W XIX wieku urządzano pierwsze oficjalne turnieje szachowe, a w XX wieku powstały międzynarodowe federacje szachowe, takie jak FIDE (Międzynarodowa Federacja Szachowa), które regulują zasady gry i organizują prestiżowe zawody, jak Mistrzostwa Świata w Szachach.

Dziś szachy są nie tylko grą, ale również dziedziną, która fascynuje naukowców, matematyków i psychologów dzięki swojej głębi strategicznej i bogatej historii. Gra w szachy stała się także dziedziną sportową oficjalnie uznaną przez Międzynarodowy Komitet Olimpijski.

Początek przygody z szachami w Szkole Podstawowej im. Wincentego Witosa w Szydłowie datuje się na rok 2002. Pan Jarosław Baran – dyrektor szkoły wraz z panem Krzysztofem Pająkiem zainicjowali pierwsze zajęcia szachowe, które miały formę zajęć pozalekcyjnych i zaczęły gromadzić coraz więcej chętnych, pragnących poznać tajniki tej strategicznej gry. Zajęcia prowadzone były w formie wolontariatu. Rok później pierwsi zawodnicy zaczęli reprezentować szkołę w turniejach szachowych. Szkoła rozpoczęła także współpracę z innymi podmiotami. W celu zapewnienia stałego źródła finansowania działalności szachowej, zakupu sprzętu, organizacji wyjazdów i turniejów, w szkole powstał ULKS „Lider”, dzięki któremu można było realizować zadania, pozyskując środki na upowszechnianie kultury fizycznej. Zadania te były realizowane również we współpracy z zaprzyjaźnionym klubem sportowym ULKS „Brzozanin”. Na ów okres datuje się także nawiązanie współpracy z panem Piotrem Kaukelem, zawodnikiem, instruktorem szachów, sędzią kl. II, a także Mistrzem FIDE (tytuł przyznawany przez Międzynarodową Federację Szachową). Obecnie od kilku lat pan Piotr Kaukel prowadzi z uczniami zajęcia, które owocują obecnością zawodników ze Szkoły Podstawowej w Szydłowie na turniejach szachowych rozgrywanych w powiecie czy województwie. Szkoła stała się także organizatorem turniejów szachowych – pierwszy odbył się w listopadzie 2008 roku i zgromadził 23 uczestników, a zawody rozegrano w dwóch kategoriach

wiekowych: klasy II–IV i V–VI. W styczniu 2009 r. na terenie placówki zorganizowano pierwsze gminne zawody szachowe szkół z terenu gminy Grabica, a zwycięską drużyną zostali uczniowie ze SP w Szydłowie.

Zajęcia szachowe stają się także bardzo popularnym sposobem na spędzanie czasu wolnego w okresie wakacji czy ferii. Szkoła we współpracy z klubami sportowymi organizowała w okresie wakacji zajęcia szachowe, cieszące się sporym zainteresowaniem zwłaszcza wśród młodszych, ale przeznaczone dla wszystkich zainteresowanych nauką czy pogłębieniem umiejętności gry w szachy. Kolejne lata owocują licznymi sukcesami szachowymi na różnych szczeblach: powiatowym - 2. miejsce (2017 r.), 1. miejsce (2018 r.), 1. i 2. miejsce (2019 r.); rejonowym - 2. miejsce (2017 r.); wojewódzkim - 4. miejsce (2019 r.), 1. miejsce i tytuł Mistrzów Województwa Łódzkiego (2021 r.), 2. miejsce (2022 r.), 1. miejsce (2022 r., młodsze roczniki), a także ogólnopolskim - 10. miejsce (2022 r.).

Każde wydarzenie szachowe w regionie jest kolejnym krokiem w doskonaleniu umiejętności gry, nabywaniu umiejętności strategicznych, taktycznych, więc młodzi zawodnicy z Szydłowa biorą udział i odnoszą kolejne sukcesy, przykładem udział w turnieju z okazji 550-lecia nadania praw miejskich miastu Rzgów – „Rzgowskie Szachowanie” w 2017 r., w którym zawodnicy zajęli 1. i 2. miejsca w grze indywidualnej (juniorzy do lat 15: 2. miejsce – Adrian Olejnik, juniorzy do lat 10 bez kategorii szachowej: 1. miejsce – Gabriel Bednarek, 3. miejsce – Daniel Dryzek). Należy także wspomnieć o byłej już uczennicy Szkoły Podstawowej w Szydłowie, Justynie Paluch, która zajęła 1. miejsce w Ogólnopolskim Turnieju Szachowym z okazji Dnia Niepodległości w Bełchatowie. Swoją przygodę z szachami rozpoczęła właśnie w szydłowskiej podstawówce. Jak ważne dla młodzieży są szachy, szydłowscy szachiści udowodnili w okresie pandemii COVID-19. W 2020 r. wzięli udział w internetowym turnieju szachowym na platformie KURNIK. „Gambit Królowej” w Piotrkowie Trybunalskim (grudzień 2022 r.) – to kolejne wydarzenie, na którym nie mogło zabraknąć młodzieży z Szydłowa. Uczestnicy mieli okazję zagrać z arcymistrzynią szachową Joanną Majdą, a w kwietniu 2023 r. w Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim.

skim odbyło się wydarzenie pod nazwą „Królewska rozszada”, na którym uczniowie zajęli 2. i 3. miejsce w rozgrywkach indywidualnych.

Do tradycji szkoły weszły organizowane w grudniu turnieje mikołajkowe. Patronat nad nimi objął przewodniczący Rady Gminy Grabica – pan Dariusz Kalisiak. Pierwszy taki turniej odbył się w 2016 roku, a kolejne edycje cieszą się niesłabnącym zainteresowaniem i dużą popularnością. Instytucją, która rozpoczęła z nami przed dwoma laty współpracę w dziedzinie szachów, jest parafia Matki Boskiej Nieustającej Pomocy i św. o. Pio w Szydłowie. Tutejszy proboszcz, ks. Maciej Paramuszczak, stał się również popularyzatorem gry w szachy, organizując turniej szachowy o Puchar Proboszcza Parafii Matki Boskiej Nieustającej Pomocy i św. o. Pio; odbył się on już po raz trzeci, gromadząc w tym roku aż 70 uczestników.

O tym, że Szkoła Podstawowa im. W. Witosa w Szydłowie popularyzuje wśród dzieci i młodzieży grę w szachy, może świadczyć fakt przystąpienia placówki do projektu „Łódzkie gra w szachy”, którego pomysłodawcą był Grzegorz Schreiber, marszałek województwa łódzkiego. „Łódzkie gra w szachy” to akcja finansowana przez samorząd województwa łódzkiego i realizowana we współpracy z Centrami Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Skierniewicach, Łodzi, Sieradzu, Zgierzu i Piotrkowie Trybunalskim. Ideą projektu jest promowanie nauki gry w szachy w przedszkolach i szkołach w regionie – czytamy na stronie portalu lodzkie.pl.

1 czerwca 2021 r. w Ogrodach Herbsta w Łodzi odbyło się uroczyste podsumowanie pierwszego etapu projektu. W „Turnieju Mistrzów” wzięło udział sześciu nauczycieli szkół i przedszkoli, którzy osiągnęli najwyższy wynik w turnieju on-line, kończącym kurs doskonalący z zakresu nauki gry w szachy. Szkołę w Szydłowie reprezentowali pan Jarosław Baran i pani Magdalena Krasoń. W kategorii szkół podstawowych Szkoła Podstawowa w Szydłowie zajęła 1. miejsce. Dzięki udziałowi w projekcie placówka w Szydłowie otrzymała dodatkowy sprzęt szachowy, w skład którego weszły komplety szachów dla dzieci, zegary szachowe, szachy demonstracyjne i szachy ogrodowe.

Szachy to nie tylko rozrywka - to przede wszystkim gra, która uczy logicznego myślenia, spokoju ducha, umiejętności przewidywania i planowania, kształtuje zdolność koncentracji i analitycznego myślenia, dlatego warto propagować ją wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Dzięki popularyzacji szachów w Szkole Podstawowej im. W. Witosa w Szydłowie uczniowie i młodzież godnie reprezentują swoją małą ojczyznę – gminę Grabica w turniejach szachowych organizowanych w województwie łódzkim i nie tylko.

Marzena Kukuła
Szkoła Podstawowa w Szydłowie

